

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ІННОВАЦІЙНОГО
РОЗВИТКУ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки

«ПОГОДЖЕНО»

Декан факультету

ТВПІТСБ

Михайло ГИЛЬ

«25» 08 2025 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Дмитро БАБЕНКО

«01» 09 2025 р.

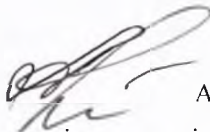
РОБОЧА ПРОГРАМА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГОСПОДАРСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

для здобувачів вищої освіти 2 року денної форми навчання
на 2025-2026 навчальний рік
мова викладання українська

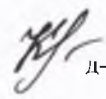
Галузь знань: 16 Хімічна інженерія та біоінженерія
Освітня спеціальність: 162 «Біотехнології та біоінженерія»
1-го РВО, СВО – бакалавр
Кваліфікація – бакалавр з харчових технологій

Миколаїв
2025

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Біотехнології та біоінженерія», затвердженою Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 12.03.2024 р. (протокол №8), чинної згідно наказу по університету №33-О від 19.03.2024р.

Розробник програми: Анжела ГУСЕНКО, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки

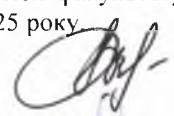
Програма розглянута на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, МНАУ протокол № 11 від 13.06.2025 року.

Завідувач кафедри д-р.екон.наук, професор Альона КЛЮЧНИК

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту.

Протокол № 10 від «19» червня 2025 року.

Голова науково-методичної комісії

 Ганна ТАБАЦКОВА

Гарант освітньої програми

 Олександр КРАМАРЕНКО

І. Анотація до дисципліни «Правознавство»

Дисципліна «**Господарське право**» присвячена вивченню правових засад організації та здійснення господарської діяльності в Україні. Курс формує у студентів цілісне розуміння системи господарського права, правового статусу суб'єктів господарювання, порядку укладення та виконання господарських договорів, особливостей правового регулювання окремих сфер економіки та господарського судочинства. Засвоєння дисципліни сприятиме формуванню у майбутніх фахівців правової культури, здатності орієнтуватися у господарському законодавстві та застосовувати його у практичній діяльності.

Annotation to the discipline

The discipline “**Commercial Law**” is devoted to the study of the legal foundations of the organization and implementation of business activities in Ukraine. The course provides students with a comprehensive understanding of the system of commercial law, the legal status of business entities, the procedure for concluding and executing commercial contracts, the specifics of legal regulation in certain sectors of the economy, and commercial litigation. Mastering the discipline contributes to the development of future specialists’ legal culture, their ability to navigate commercial legislation, and apply it in practical activities.

2.Опис навчальної дисципліни Правознавство

Галузь знань: 16 Хімічна інженерія та біоінженерія

Освітня спеціальність: 162 «Біотехнології та біоінженерія»

Кваліфікація – бакалавр з біотехнології та біоінженерії

Вибіркова

Семестр - 4

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Кількість кредитів ECTS – 3

Кількість модулів - 1

Кількість змістових модулів - 2

Загальна кількість годин - 90

Лекції - 20 год.

Практичні заняття – 20 год.

Самостійна робота – 50 год.

Форма підсумкова контрольного заходу - Залік

3. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – Формування та розвиток компетентностей, володіння базовими теоретичними знаннями та практичними навичками, необхідними для розуміння природи, функцій та системи господарського права, механізму правового регулювання суспільних відносин та для розв'язання складних спеціалізованих завдань і прикладних проблем у сфері господарських правовідносин.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання наступних завдань:

формування умінь орієнтуватися у системі нормативноправових актів, що регулюють господарські відносини; ознайомлення з видами господарської діяльності та особливостями їх правового регулювання; оволодіння навичками застосування нормативно-правових актів, що визначають правовий статус суб'єктів господарювання, органів державного регулювання у сфері господарювання; оволодіння навичками використання договорів та інших документів, необхідних для здійснення господарської діяльності та захисту прав суб'єктів господарювання; оволодіння навичками використання документів для правового забезпечення господарської діяльності конкретного суб'єкта господарювання.

Предметом дисципліни є правові норми, інститути та механізми, що регулюють відносини у сфері господарювання, включаючи діяльність суб'єктів господарювання, органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері економіки.

Об'єктом вивчення виступають господарські правовідносини, які виникають у процесі виробничо-комерційної, управлінської та іншої діяльності, спрямованої на створення і реалізацію матеріальних та нематеріальних благ.

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у біотехнології та біоінженерії, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів біотехнології та біоінженерії.

Загальні компетентності:

K08. Здатність реалізувати свої права як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні;

5. Передумови для вивчення дисципліни (перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше) є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): Історія України.

5. Очікувані результати навчання з дисципліни

ПР23. Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм.

4. Місце дисципліни у структурі навчальних дисциплін

7. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Всього	Лекції	Практ. зан.	Сам. роб.	Види аудиторної роботи	Форми контролю
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовний модуль №1. Загальна частина господарського права.							
1	Предмет, метод, система і джерела господарського права	11	2	2	7	Розгляд теор. питань Аналіз ситуацій.	Тест №1
2	Загальні положення про суб'єктів господарського права	15	4	4	7	Розгляд теор. питань Аналіз ситуацій. Підсумк. контр. робота	Тест №2
	Всього за ЗМ №1	26	6	6	14		
Змістовний модуль №2. Особливості регулювання окремих господарських правовідносин							
3	Суб'єкти основних ланки господарювання	16	4	4	8	Розгляд теор. питань Аналіз ситуацій	Тест №3
4	Загальні засади майнових відносин у сфері господарювання	11	2	2	7	Розгляд теор. питань Аналіз ситуацій	Тест №4
5	Господарські зобов'язання і договори	15	4	4	7	Розгляд теор. питань Аналіз ситуацій	Тест №5
6	Правові засади захисту економічної конкуренції	11	2	2	7	Розгляд теор. питань Аналіз ситуацій	Тест №6
7	Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання	11	2	2	7	Розгляд теор. питань Аналіз ситуацій Підсумк. контр. роб.	Тест №7
	Всього за ЗМ №2	64	14	14	36		
	Всього	90	20	20	50		

8. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

8.1 Загальний розподіл годин і кредитів

Лекції	20/0,7	20/0,7
Практичні	20/0,7	20/0,7
Самостійна робота	50/1,6	-
Разом по курсу	90/3	40/1,4

8.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістовних модулів

Модуль		Змістовний модуль		Обсяги годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи				
№	назва	№	назва	лекції	практичні (семінарські, лабораторні) заняття	самостійна робота	індивідуальні завдання	разом
1	Господарське законодавство	1. 1.	Загальна частина господарського права.	6	6	14		26
		1. 2.	Особливості регулювання окремих господарських правовідносин	14	14	36		64
Всього за модуль				20	20	50		90
Всього годин по навчальній дисципліні				20	20	50		90

8.3. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекції традиційні з елементами диспуту, з використанням комп'ютерної техніки

Всього: 20 годин

Модуль 1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА ГОСПОДАРЬСЬКОГО ПРАВА.

Тема 1. Предмет, метод, система і джерела господарського права.

Господарська діяльність як предмет господарського права. Поняття господарської діяльності. Поняття господарської комерційної діяльності (підприємництва). Ознаки господарської діяльності. Некомерційна господарська діяльність. Задачі і зміст господарського права. Принципи господарського права. Конституційні та загальні принципи господарювання. Принципи підприємницької діяльності. Методи господарсько-правового регулювання. Правовий господарський порядок. Конституційні основи правового господарського порядку в Україні. Поняття джерела (форми) господарського права. Класифікація джерел господарського права. Нормативно-правовий акт. Правовий звичай. Юридичний прецедент. Нормативний договір. Юридична доктрина. Судова практика. Поняття систематизації в господарському праві. Класифікація видів систематизації. Кодифікація. Інкорпорація. Консолідація. Облік нормативних актів. Поняття і значення господарських правовідносин. Специфіка господарських договорів. Характерні риси господарських правовідносин. Суб'єкти господарських правовідносин. Об'єкти господарських правовідносин. Зміст господарських правовідносин. Види господарських правовідносин. Розмежування відносин у сфері господарювання з іншими видами відносин. Господарсько-виробничі, організаційно-господарські, внутрішньогосподарські та майново-господарські відносини.

Тема 2. Загальні положення про суб'єктів господарського права.

Поняття суб'єкта господарського права. Співвідношення суб'єкта господарського права та суб'єкта господарювання. Поняття суб'єктів господарювання. Споживачі. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією. Засновники суб'єктів господарювання. Ознаки суб'єктів господарювання. Господарська правосуб'єктність та господарська компетенція. Класифікація суб'єктів господарського права за обсягом і змістом господарської правосуб'єктності. Господарські організації. Поняття та ознаки юридичної особи. Підприємництво та його ознаки. Некомерційна господарська діяльність. Утворення суб'єкта господарювання. Установчі документи суб'єкта господарювання. рішення про утворення суб'єкта господарювання або

засновницький договір. Статут (положення) суб'єкта господарювання. Припинення діяльності суб'єкта господарювання. Реорганізація (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) суб'єкта господарювання. Ліквідація суб'єкта господарювання.

Плани лекцій Модуля І.

ЛК №1: Предмет, метод, система і джерела господарського права. (2год.)

- 1.Господарська діяльність як предмет господарського права.
- 2.Поняття господарської діяльності. Поняття господарської комерційної діяльності (підприємництва).
- 3.Ознаки господарської діяльності.
- 4.Методи господарсько-правового регулювання.
- 5.Поняття джерела (форми) господарського права.
- 6.Класифікація джерел господарського права.

ЛК №2: Загальні положення про суб'єктів господарського права. (4год.)

- 1.Поняття суб'єкта господарського права.
- 2.Поняття суб'єктів господарювання.
- 3.Засновники суб'єктів господарювання.
- 4.Ознаки суб'єктів господарювання.
- 5.Класифікація суб'єктів господарського права за обсягом і змістом господарської правосуб'єктності.
- 6.Господарські організації.
- 7.Утворення суб'єкта господарювання.
- 8.Установчі документи суб'єкта господарювання.
- 9.Припинення діяльності суб'єкта господарювання.

Практичні заняття

ПЗ №1. Предмет, метод, система і джерела господарського права. (2год.)

- 1.Розгляд теоретичних питань.
- 2.Тест №1
- 3.Аналіз ситуацій.

ПЗ №2. Загальні положення про суб'єктів господарського права. (4 год.)

- 1.Розгляд теоретичних питань.
- 2.Тест №2
- 3.Аналіз ситуацій.
- 4.Підс.(модульна) контрольна робота.

Самостійна робота студентів (14 год.)

1. Теоретичні завдання:

- Дайте визначення господарської діяльності та наведіть приклади її проявів у сучасній економіці України.
- Розкрийте відмінності між комерційною (підприємницькою) та некомерційною господарською діяльністю.
- Сформулюйте та поясніть основні принципи господарського права та підприємницької діяльності.
- Охарактеризуйте методи господарсько-правового регулювання, навівши приклади їх застосування.
- Розкрийте значення правового господарського порядку для стабільності економічних відносин.

2. Практико-орієнтовані завдання:

- Складіть порівняльну таблицю видів джерел господарського права (нормативно-правовий акт, правовий звичай, судова практика тощо) із прикладами.
- Наведіть приклади з практики, де застосовувались різні форми систематизації нормативно-правових актів (інкорпорація, кодифікація, консолідація).
- Підготуйте схему, що відображає види господарських правовідносин та їхні особливості.
- Розробіть кейс: визначте суб'єктів, об'єкти та зміст господарських правовідносин у ситуації укладення договору поставки між підприємствами.

3. Аналітичні завдання:

- Проаналізуйте статті Конституції України, що закріплюють засади господарювання та підприємницької діяльності.
- Дослідіть судову практику Верховного Суду України щодо вирішення спорів у сфері господарських договорів та підготуйте короткий огляд (1–2 приклади).
- Оцініть роль юридичної доктрини у формуванні сучасного господарського права України.

4. Творчі завдання:

- Підготуйте есе на тему: «Місце господарського права в системі права України та його значення для розвитку ринкових відносин».
- Розробіть презентацію на тему: «Види господарських відносин та їх розмежування з цивільно-правовими відносинами».
- Створіть схему або інфографіку «Класифікація господарських договорів і їхня специфіка».

МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН

Тема 3. Суб'єкти основної ланки господарювання.

Ознаки суб'єктів основної ланки господарювання. Поняття підприємства. Законодавство про підприємства. Класифікація підприємств за різними критеріями. Приватне підприємство, підприємство колективної власності, комунальне підприємство, державне підприємство, підприємство, засноване на змішаній формі власності. Підприємство з іноземними інвестиціями, іноземне підприємство. Унітарні та корпоративні підприємства. Унітарне підприємство. Корпоративне підприємство. Мале, середнє та велике підприємство. Організаційна структура підприємства. Органи управління підприємством. Керівник підприємства та трудовий колектив. Державні і комунальні унітарні підприємства. Державне комерційне підприємство. Казенне підприємство. Господарські товариства. Акціонерне товариство. Товариство з обмеженою відповідальністю. Товариство з додатковою відповідальністю. Повне товариство. Командитне товариство. Установчі документи господарського товариства. Права та обов'язки учасників господарського товариства. Органи управління господарським товариством. Підприємства колективної власності. Кооперативи. Виробничий кооператив. Члени, майно й органи управління виробничого кооперативу. Споживча кооперація. Підприємство об'єднань громадян та релігійних організацій. Приватне підприємство. Фермерське господарство. Підприємство з іноземними інвестиціями. Іноземне підприємство. Поняття фізичної особи-підприємця. Набуття статусу підприємця. Основні права та обов'язки фізичної особи-підприємця. Припинення діяльності фізичної особи-підприємця.

Тема 4. Загальні засади майнових відносин у сфері господарювання.

Поняття правового режиму майна господарських організацій. Види правових режимів майна. Загальна характеристика основних правових режимів майна у сфері господарювання. Право власності в Україні: поняття, підстави виникнення, форми власності та форми права власності. Право господарського відання та оперативного управління. Право промислової власності в господарських відносинах. Джерела та способи формування майна суб'єктів господарювання. Корпоративні права у сфері господарювання. Використання природних ресурсів у сфері господарювання. Використання у господарській діяльності прав інтелектуальної власності. Цінні папери у господарській діяльності.

Тема 5. Господарські зобов'язання і договори.

Господарське зобов'язання. Підстави виникнення господарських зобов'язань. Види і форми господарських зобов'язань. Господарсько-договірні зобов'язання. Майновогосподарські зобов'язання. Організаційно-господарські зобов'язання. Соціально-комунальні зобов'язання суб'єктів господарювання. Публічні зобов'язання. Господарський договір. Загальні та істотні умови господарського договору. Предмет, строк та ціна господарського договору. Класифікація господарських договорів. Порядок укладання господарських договорів. Укладання господарських договорів на біржах, ярмарках, аукціонах, публічних торгах. Укладання господарських договорів за рішенням суду. Попередній договір. Виконання господарських зобов'язань. Принцип належного виконання. Принцип реального виконання. Способи забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка (штраф, пеня). Поручительство. Застава. Іпотека. Доручення. Гарантія. Завдаток. Місце виконання господарського зобов'язання. Підстави припинення господарських зобов'язань. Недійсність господарського зобов'язання. Умови припинення господарських зобов'язань. Зміна та розірвання господарських договорів. Правові наслідки зміни та розірвання договору.

Тема 6. Правові засади захисту економічної конкуренції.

Поняття конкуренції. Економічна конкуренція. Недобросовісна конкуренція. Антимонопольно-конкурентне законодавство. Антимонопольно-конкурентна політика. Антимонопольний комітет України та його територіальні управління. Монопольне становище суб'єкта господарювання та його обмеження. Природні монополії. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку. Види дій, визнаних зловживанням монопольним становищем на ринку. Неправомірні угоди між суб'єктами господарювання. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю. Контроль за економічною концентрацією. Поняття недобросовісної конкуренції. Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання. Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції. Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці. Відповідальність за порушення конкурентного законодавства.

Тема 7. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання.

Поняття відповідальності за правопорушення у сфері господарювання. Суб'єкти господарсько-правової відповідальності. Підстави господарсько-

правової відповідальності. Вина при порушенні господарських зобов'язань. Функції господарсько-правової відповідальності. Ознаки господарсько-правової відповідальності. Принципи господарсько-правової відповідальності. Види господарської відповідальності. Дольова, солідарна, субсидіарна (додаткова) відповідальність. Повна, обмежена, підвищена відповідальність. Відповідальність в оперативно-господарських, у внутрішньогосподарських, у господарсько-управлінських зобов'язаннях. Види санкцій за правопорушення у сфері господарювання. Відшкодування збитків у сфері господарювання. Штрафні та оперативно-господарські санкції. Неустойка, штраф, пеня. Види, підстави та порядок застосування оперативно-господарських санкцій. Адміністративно-господарські санкції. Вилучення прибутку (доходу), адміністративно-господарський штраф, стягнення зборів (обов'язкових платежів), зупинення операцій за рахунками суб'єктів господарювання; застосування антидемпінгових заходів; припинення експортно-імпортних операцій; застосування індивідуального режиму ліцензування; зупинення дії ліцензії (патенту) на здійснення суб'єктом господарювання певних видів господарської діяльності; анулювання ліцензії (патенту) на здійснення суб'єктом господарювання окремих видів господарської діяльності; обмеження або зупинення діяльності суб'єкта господарювання; скасування державної реєстрації та ліквідація суб'єкта господарювання; інші адміністративно-господарські санкції, встановлені Господарським кодексом та іншими законами.

Плани лекцій Модуля 2.

ЛК №1: Суб'єкти основної ланки господарювання (4 год.).

1. Ознаки суб'єктів основної ланки господарювання.
2. Поняття підприємства.
3. Класифікація підприємств за різними критеріями.
4. Організаційна структура підприємства.
5. Органи управління підприємством. Керівник підприємства та трудовий колектив.
6. Господарські товариства.
7. Установчі документи господарського товариства.
8. Органи управління господарським товариством.
9. Поняття фізичної особи-підприємця.

ЛК №2: Загальні засади майнових відносин у сфері господарювання. (2 год.)

- 1.Поняття правового режиму майна господарських організацій.
- 2.Види правових режимів майна.
- 3.Загальна характеристика основних правових режимів майна у сфері господарювання.
- 4.Право власності в Україні: поняття, підстави виникнення, форми власності та форми права власності.
- 5.Джерела та способи формування майна суб'єктів господарювання.

ЛК №3: Господарські зобов'язання і договори. (4 год.)

- 1.Господарське зобов'язання.
- 2.Підстави виникнення господарських зобов'язань.
- 3.Види і форми господарських зобов'язань.
- 4.Господарський договір.
- 5.Порядок укладання господарських договорів.
- 6.Виконання господарських зобов'язань.
- 7.Способи забезпечення виконання зобов'язань.
- 8.Підстави припинення господарських зобов'язань.
- 9.Недійсність господарського зобов'язання.
- 10.Умови припинення господарських зобов'язань.

ЛК №4: Правові засади захисту економічної конкуренції. (2 год.)

- 1.Поняття конкуренції.
- 2.Економічна конкуренція.
- 3.Недобросовісна конкуренція.
- 4.Антимонопольно-конкурентне законодавство.
- 5.Антимонопольно-конкурентна політика.
- 6.Відповідальність за порушення конкурентного законодавства.

ЛК №5: Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання. (2 год.)

- 1.Поняття відповідальності за правопорушення у сфері господарювання.
- 2.Суб'єкти господарсько-правової відповідальності.
- 3.Підстави господарсько- правової відповідальності.
- 4.Види господарської відповідальності.
- 5.Види санкцій за правопорушення у сфері господарювання.

Практичні заняття

ПЗ №1. Суб'єкти основної ланки господарювання. (4 год.)

1. Розгляд теоретичних питань.
2. Тест №3
3. Аналіз ситуацій.

ПЗ №2. Загальні засади майнових відносин у сфері господарювання. (2 год.)

1. Розгляд теоретичних питань.
2. Тест №4
3. Аналіз ситуацій.

ПЗ №3. Господарські зобов'язання і договори. (4 год.)

1. Розгляд теоретичних питань.
2. Тест №5
3. Доповіді.
4. Аналіз ситуацій.

ПЗ №4. Правові засади захисту економічної конкуренції. (2 год.)

1. Розгляд теоретичних питань.
2. Тест №6
2. Доповіді.
3. Аналіз ситуацій.

ПЗ №5. Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання. (2 год.)

1. Розгляд теоретичних питань.
2. Тест №7
3. Аналіз ситуацій.

Самостійна робота студентів (36 год.)

1. Теоретичні питання:

- Дайте визначення поняття «підприємство» та охарактеризуйте його ознаки.
- Розкрийте відмінності між унітарними та корпоративними підприємствами.
- Поясніть критерії віднесення підприємств до малих, середніх та великих.
- Визначте правовий статус фізичної особи-підприємця та порядок набуття цього статусу.

2. Порівняльні завдання:

- Складіть таблицю класифікації підприємств за формою власності (приватні, колективні, комунальні, державні, змішані, з іноземними інвестиціями).
- Порівняйте права та обов'язки учасників акціонерного товариства та товариства з обмеженою відповідальністю.
- Складіть схему «Органи управління підприємством: керівник, трудовий колектив, інші органи».

3. Практичні завдання (кейс-метод):

- Розробіть приклад установчих документів (статуту) для умовного господарського товариства.
 - Визначте, яке підприємство потрібно створити для:
 1. сімейної ферми;
 2. виробничого кооперативу;
 3. міжнародної IT-компанії з іноземними інвестиціями.
 - Проаналізуйте ситуацію: підприємство колективної власності вирішує перетворитися на акціонерне товариство. Визначте правові наслідки для учасників.
- 4. Аналітичні завдання:**
- Проаналізуйте особливості правового статусу казенного підприємства в Україні.
 - Оцініть роль установчих документів у діяльності господарських товариств.
 - Підготуйте огляд чинного законодавства, що регулює діяльність фізичних осіб-підприємців.
- 5. Творчі завдання:**
- Підготуйте есе: «Місце та роль підприємств з іноземними інвестиціями в економіці України».
 - Розробіть презентацію на тему: «Кооператив як форма колективної власності: переваги та проблеми розвитку».
 - Створіть інфографіку «Класифікація господарських товариств та їх органи управління».

8.5. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студентів в обсязі 50 годин складається з вивчення матеріалу за допомогою конспектів лекцій, підручників, допоміжної літератури, а також підготовки до практичних занять та самостійного опрацювання. Теми, які виносяться для самостійного відпрацювання, студенти вивчають у вільний від занять час.

Модуль	№ п/п	Тема	Кількість годин	Форма контролю
1	1	Предмет, метод, система і джерела господарського права.	7	Робочий зошит, повідомлення, словник термінів
1	2	Загальні положення про суб'єктів господарського права.	7	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка сам завдання
2	3	Суб'єкти основної ланки господарювання.	8	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка сам завдання

2	4	Загальні засади майнових відносин у сфері господарювання.	7	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка сам завдання
2	5	Господарські зобов'язання і договори.	7	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка сам завдання
2	6	Правові засади захисту економічної конкуренції.	7	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка сам завдання
2	7	Відповідальність за правопорушення у сфері господарювання.	7	Робочий зошит, опитування, словник термінів, перевірка сам завдання
Всього годин			50	

8.6. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Форма підсумкового контролю – ЗАЛІК

8.6.1 Питання для проміжного контролю

- 1.Поняття джерела (форми) господарського права.
- 2.Класифікація джерел господарського права.
- 3.Нормативно-правовий акт.
- 4.Правовий звичай.
- 5.Юридичний прецедент.
- 6.Нормативний договір.
- 7.Поняття і значення господарських правовідносин.
- 8.Специфіка господарських договорів.
- 9.Суб'єкти господарських правовідносин.
- 10.Об'єкти господарських правовідносин.
- 11.Види господарських правовідносин.
- 12.Некомерційна господарська діяльність.
- 13.Утворення суб'єкта господарювання.
- 14.Установчі документи суб'єкта господарювання. рішення про утворення суб'єкта господарювання або засновницький договір.
- 15.Статут (положення) суб'єкта господарювання. Припинення діяльності суб'єкта господарювання.
- 16.Реорганізація (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) суб'єкта господарювання.
- 17.Ліквідація суб'єкта господарювання.

18. Господарські товариства.
19. Акціонерне товариство.
20. Товариство з обмеженою відповідальністю.
21. Товариство з додатковою відповідальністю.
22. Повне товариство.
23. Командитне товариство.
24. Установчі документи господарського товариства.
25. Права та обов'язки учасників господарського товариства.
26. Органи управління господарським товариством.
27. Підприємства колективної власності.
28. Фермерське господарство.
29. Підприємство з іноземними інвестиціями. Іноземне підприємство.
30. Поняття фізичної особи-підприємця.
31. Набуття статусу підприємця. Основні права та обов'язки фізичної особи-підприємця. Припинення діяльності фізичної особи-підприємця.
32. Джерела та способи формування майна суб'єктів господарювання. Корпоративні права у сфері господарювання.
33. Виконання господарських зобов'язань.
34. Способи забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка (штраф, пеня). Поручительство. Застава. Іпотека. Доручення. Гарантія. Завдаток.
35. Місце виконання господарського зобов'язання.
36. Підстави припинення господарських зобов'язань.
37. Недійсність господарського зобов'язання.
38. Умови припинення господарських зобов'язань.
39. Зміна та розірвання господарських договорів.
40. Правові наслідки зміни та розірвання договору.
41. Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання.
42. Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції.
43. Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці.
44. Відповідальність за порушення конкурентного законодавства.

8.6.2. Для підсумкового контролю

1. Господарська діяльність як предмет господарського права.
2. Поняття господарської діяльності.
3. Поняття господарської комерційної діяльності (підприємництва).
4. Ознаки господарської діяльності.
5. Некомерційна господарська діяльність.
5. Задачі і зміст господарського права.

6. Принципи господарського права.
7. Конституційні та загальні принципи господарювання.
8. Принципи підприємницької діяльності.
9. Методи господарсько-правового регулювання.
10. Правовий господарський порядок.
11. Конституційні основи правового господарського порядку в Україні.
12. Поняття суб'єкта господарського права.
13. Поняття суб'єктів господарювання.
14. Споживачі.
15. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією.
16. Засновники суб'єктів господарювання.
17. Ознаки суб'єктів господарювання.
18. Господарська правосуб'єктність та господарська компетенція.
19. Класифікація суб'єктів господарського права за обсягом і змістом господарської правосуб'єктності.
20. Господарські організації.
21. Поняття та ознаки юридичної особи.
22. Підприємництво та його ознаки.
23. Ознаки суб'єктів основної ланки господарювання.
24. Поняття підприємства.
25. Класифікація підприємств за різними критеріями.
26. Приватне підприємство, підприємство колективної власності, комунальне підприємство, державне підприємство, підприємство, засноване на змішаній формі власності.
27. Підприємство з іноземними інвестиціями, іноземне підприємство.
28. Унітарні та корпоративні підприємства.
29. Мале, середнє та велике підприємство.
30. Організаційна структура підприємства.
31. Органи управління підприємством.
32. Державні і комунальні унітарні підприємства.
33. Державне комерційне підприємство.
34. Казенне підприємство.
35. Поняття правового режиму майна господарських організацій.
36. Види правових режимів майна.
37. Загальна характеристика основних правових режимів майна у сфері господарювання.
38. Право власності в Україні: поняття, підстави виникнення, форми власності та форми права власності.

- 39.Право господарського відання та оперативного управління.
- 40.Право промислової власності в господарських відносинах.
- 41.Господарське зобов'язання. Підстави виникнення господарських зобов'язань. Види і форми господарських зобов'язань.
- 42.Господарсько-договірні зобов'язання.
- 43.Майнового господарські зобов'язання.
- 44.Організаційно-господарські зобов'язання. Соціально-комунальні зобов'язання суб'єктів господарювання.
- 45.Публічні зобов'язання.
- 46.Господарський договір. Загальні та істотні умови господарського договору. Предмет, строк та ціна господарського договору.
- 47.Класифікація господарських договорів.
- 48.Порядок укладання господарських договорів.
- 49.Укладання господарських договорів на біржах, ярмарках, аукціонах, публічних торгах.
- 50.Укладання господарських договорів за рішенням суду. Попередній договір.
- 51.Економічна конкуренція.
- 52.Недобросовісна конкуренція.
- 53.Антимонопольно-конкурентне законодавство.
- 54.Антимонопольно-конкурентна політика.
- 55.Антимонопольний комітет України та його територіальні управління.
- 56.Монопольне становище суб'єкта господарювання та його обмеження.
- 57.Природні монополії.
- 58.Антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання.
- 59.Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку.
- 60.Види дій, визнаних зловживанням монопольним становищем на ринку.
- 61.Неправомірні угоди між суб'єктами господарювання.
- 62.Антиконкурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю.
- 63.Контроль за економічною концентрацією.
- 64.Поняття недобросовісної конкуренції.
- 65.Поняття відповідальності за правопорушення у сфері господарювання.
- 66.Суб'єкти господарсько-правової відповідальності.
- 67.Підстави господарсько- правової відповідальності.
- 68.Вина при порушенні господарських зобов'язань.
- 69.Функції господарсько-правової відповідальності.
- 70.Ознаки господарсько- правової відповідальності.

8.6.3 Форма підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання та рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

Оцінювання результатів навчання проводиться відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.258.01-00.2018 та Положення про порядок оцінювання здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті СО 5.270.01-00.2020.

Підсумкове оцінювання результатів навчання в університеті здійснюється за єдиною 100-бальною шкалою. Оцінка здобувача вищої освіти відповідає відношенню встановленого при оцінюванні рівня сформованості професійних та загальних компетентностей до запланованих результатів навчання (у відсотках).

Підсумкова оцінка з освітнього компоненту «Господарське законодавство», підсумковою формою контролю за яким встановлено залік, визначається як сума оцінок (балів) за всіма успішно оціненими результатами навчання під час семестру (оцінки нижче мінімального порогового рівня до підсумкової оцінки не додаються).

Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітнього компоненту складає 60 відсотків від максимально можливої кількості балів. Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до підсумкового оцінювання, якщо під час семестру він: не досяг мінімального порогового рівня оцінки тих результатів навчання, які не можуть бути оцінені під час підсумкового контролю; якщо під час семестру він набрав кількість балів, недостатню для отримання позитивної оцінки навіть у випадку досягнення ним на підсумковому контролі максимально можливого результату.

Оцінювання результатів навчання під час семестру включає оцінювання знань здобувача під час практичних занять, індивідуальної роботи, самостійної роботи і неформальної освіти. Оцінювання знань здобувача під час практичних занять відбувається за такими критеріями: своєчасність та правильність виконання завдань практичної роботи; повнота і правильність відповіді під час усного опитування та інших передбачених форм контролю. Під час оцінювання індивідуальної роботи здобувача враховується її вид, актуальність, правильність виконання. Під час оцінювання робіт, які винесено на обов'язкове самостійне виконання, враховується своєчасність та правильність виконання самостійної роботи та розуміння змісту завдання і його вирішення. Під час оцінювання результатів неформальної освіти здобувача враховується відповідність напрямку та змісту тематики дисципліни, актуальність, документальне підтвердження участі у заході.

Зміст лекційного матеріалу, словник основних термінів, методичні рекомендації для практичних робіт та самостійної роботи здобувачів, індивідуальні завдання, критерії та форми оцінювання, напрями наукової

роботи розміщено на сторінці дисципліни у Moodle <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2893>. Основними deadline залежно від виду роботи є: наступне практичне заняття, підсумковий контрольний захід зі змістового модулю, атестація.

Студентам можуть нараховуватись додаткові заохочувальні бали за виконання робіт, непередбачених робочою навчальною програмою

Робота у студентському гуртку з Правознавства – 10 балів

8.6.4 Рейтингова оцінка з дисципліни та схема поточного та заключного контролю знань здобувачів вищої освіти.

№ модулю	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	6	6	Відповіді на теоретичні питання	3	1	3	3	9
			Тести	2	2	3	4	6
			Аналіз ситуації	2	2	3	4	6
			Сам. роб. (Робочий зошит)	2	1	2	2	4
			Підс. (модульна) контр. роб.	1	2	5	2	5
			Разом				15	30
2	14	14	Відповіді на теоретичні питання	10	1	1,5	10	15
			Тести	10	1	1,5	10	15
			Індивідуальне завдання	10	1	1,5	10	15
			Аналіз ситуації	9	1	1,5	9	9
			Сам. роб. (Робочий зошит)	10	0,5	1	5	10
			Підс. (модульна) контр. роб.	1	1	6	1	6
			Разом				45	70
Всього по навчальній дисципліні							60	100

Підсумкова оцінка здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни, що закінчується заліком, визначається за умови наявності у нього позитивних оцінок з усіх її модулів (залікових кредитів). При цьому до залікової книжки виставляється “зараховано”, якщо кількість балів 60 і більше (із можливих 100 засвоєння змістових модулів протягом семестру). Присутність здобувача вищої освіти на заліку не обов’язкова.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ - ЗАЛІК

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОцінкаECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
75 - 81	C	
64 - 74	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Здобувачі вищої освіти, що хворіли і мають відповідні довідки медичних установ або були відсутні з інших поважних причин і не могли брати участь у контрольних заходах, проходять контроль під час спеціально встановлених додаткових занять за узгодженням з викладачами за графіком, що розроблює деканат факультету.

Якщо здобувач вищої освіти на заліку отримує незадовільну оцінку, то він має право на одне перескладання викладачеві, друге перескладання приймає комісія, створена за вказівкою декана факультету. Якщо здобувач вищої освіти студент отримує незадовільну оцінку під час складання комісії, його відрховують з університету.

За будь-якої форми здобуття освіти оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти є ідентичним.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою).

Під час викладання дисципліни «Господарське законодавство» використовуються:

- електронний курс навчальної дисципліни на базі платформи дистанційного навчання Moodle Mnaui;
- програмне забезпечення ЛІГА:ЗАКОН,
- технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор);
- Інтернет (для практичних занять);

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

10.1 Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року № 435-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/stru>. (дата звернення: 20.05.2024)

4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>. (дата звернення: 20.05.2024)

5. Бюджетний кодекс України від 01.01.2011 року № 2456-VI. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

7. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 20.05.2024)

8. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 р. № 2806-IV. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

9. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

10. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 р. № 2735-VI. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2735-17#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

11. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

12. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 р. № 2343-XII, у редакції Закону України від 22.12.2011 № 4212-VI). / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_606600-13#Text (дата звернення: 20.05.2024)

13. Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Закон України від 19.05.2011 р. № 3392-VI. /

Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3392-17#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

14. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

15. Про внесення змін до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

16. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258 – VIII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

17. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII (зі змінами і доповненнями). / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

18. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку I «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73 і зареєстровано Міністерством юстиції України 28 лютого 2013 р за № 336/22868 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 25 „Звіт суб’єкта малого підприємництва”: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0189-11#Text> (дата звернення: 20.05.2024)

10.2 Рекомендована література (базова)

1. Господарське право : навч. посібник / укл. А.А. Бутирський. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 144 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/841/1/Hospodarske_pravo.pdf

2. Господарське право : навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання) / Подцерковний О. П., Добровольська В. В., Зятіна Д. В., Будурова Г. М. Одеса, 2021. 166 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14352>

3. Господарське право: особлива частина (правове регулювання господарських відносин в окремих галузях економіки) : навчальний посібник / др юрид. наук, проф. Б. В. Деревянко; МВС України, Донецький державний університет внутрішніх справ. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 314 с. URL: <https://hozpravoreposit.kyiv.ua/handle/765432198/136>

4. Горбова Н. А. Господарське право України: навч. посібник. Мелітополь: Однорог Т. В., 2019. 126 с. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/7286/1/%D0%9D%D0%9F%D0%93%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BF.pdf>

10.3. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України / Верховна рада України; Управління комп'ютеризованих систем. Київ : Верховна Рада України : сайт. URL : <http://rada.gov.ua>

Розробник програми:
Старший викладач

Анжела ГУСЕНКО